

מסורת הש"ס

(א) לעיל ה. דמרים ד: מענית
 י. סנהדרין כב: מ"ק י"ט;
 (ב) [נ"ל ותקן. א ו' נ"ל;
 רש"י, ד' כטורים נח;
 (ס) מ"א כב,

נוסחת הריב"ן

[א] שסות מהם משק:
 [ב] וכו'ן שזומת ויזא מן
 הראש וגל מלמטה כד
 הראש מלמטה עד שז
 [ג] ומתגלל מלמטה
 לטות ממקום שסופו עכשיו
 לעת גמר גידולו מתחיל לגלל
 ומתגלל עד עיקר הראש
 הס"ד: [ד] וסותר כל:
 ה' דהאי: [ו] ולידעיה:
 [ז] (שערה נפיק) ליתא ככ"י:
 ח' דברישא: [ט] דלגב:
 י' מהאי: [כ] דלעולם קיימת:
 [כז] בעיקרא כ"י השתא
 בעיקרא: [מ] הגדיל:

הגהות הב"ח

(א) נ"ל אינעא לכו האי
 (מזל) חז"מ וי"ב מדברי
 רש"י משמע דגמס
 בריב"א: (ב) רש"י ד"ה או
 מלעיל וכו' מלעיל ועיקר
 כ"ל ויבט ומתגלל
 נמחק: (ג) ד"ה למאי נ"מ
 וכו' הלכך מאי דלוקדש:
 (ד) ד"ה רישא מלמטה וכו'
 ובמש"כ הכי מרפו לני
 עברי מלמטה דלעיל
 מקלע: (ה) ד"ה דהא
 וכו' דקמטא היא שמהדק
 גליות ודחוק מעמלו
 לטות הגלל מחמת
 שרובק עליה ומשיבא
 כ"ל ויזא: (ו) ד"ה
 מקרבתא וכו' עד דהא
 בעינא לפרושי וכו' במדי
 דמיא אבל השתא:

הגהות מהר"ב

גרשבורג

[א] תוס' ד"ה מהחליט
 מפורלנים. חית מהחליט
 נמחק וי"ב מתגרמנין:
 [ב] ד"ה סתם נזירות וכו'
 שלשים יום דעממא וכו'
 משום דנענין כדי נזירות
 בשעת מגלח של מנה
 שיהא כ"ל: א"י:
 [ג] בא"ד ואל גלחיה וכו'
 ואין גידול שער סותר ל'
 לרבנן. מן ואין עד לרבנן
 נמחק. וי"ב לגידול שער
 סותר לביע' מדריבן. כ"ל
 א"י. ויעשה: [ד] ד"ה
 מר שגלל בין צווג
 מספרים וכו' כ"ל:
 [ה] ד"ה ושיירו וכו'
 ובסמון אמר שבו. חית
 שבו נמחק. וי"ב שיעור:
 [ו] ד"ה ח"ש וכו' בני
 למוקם האינעא בשער
 כ"ל: [ז] ד"ה חתם וכו'
 שטתא ואלא מחוברת.
 חית מחוברת נמחק. וי"ב
 מעיקרא:

לעזי רש"י

ליטנרש"י ביצי-כנים.

שלשה מינין פרק ששי נזיר

ל"א.

עין משפט נר מצוה

בג א מ"י פ"ג מהל'
 נזירות הלכה א סמג
 לחון רמג:
 מה ב מ"י ט"ז הלכה
 א:
 מה ג מ"י ט"ז הלכה
 ט"ז פ"ה הלכה
 יא:

הגהות התוספות

1. י"ל א"ל. 2. כס"א ק'.
 3. י"ל ומייר. 4. י"ל
 ומעיקרו. 5. י"ל וכל מה.
 6. י"ל שזה גידול. 7. י"ל
 היא יורדת. 8. י"ל למעלה.
 9. י"ל לא דוקא. 10. י"ל
 ממיטרה. 11. כס"י איתא
 גוס בין גמ' בין כס"י
 בין כס"י וכו' כפי
 הראש י"ל לפעמי. 12. י"ל
 והשער כן. 13. י"ל גודלן.
 14. י"ל וסמון. 15. י"ל
 אית. 16. י"ל אמאי רפא.
 17. י"ל רפוי.

פי' הרא"ש

והא אותביה חמש ומאהר דלא תניא מ"א אותביה. כלומר והלא רב
 פפא עצמו היה מקשה מיניה לאזי ואי תנא לא תני ה' מ"ט
 אותביה הוא: א"ר פפא אבא סברי לאו גמרא הוא בידיה. לכן דיתי
 מלצי והוספתי על לשון הכרייתא חמש ולהקשות לאזי לראות אם
 מדעתא אמרה למימרא דידיה דלא
 בקל יחזור מדבריו ולא ידחוק לתרץ
 הכרייתא לדבריו ולא ידענא דגמרא
 הוא בידיה והדר ביה ולא ידענא דגמרא היא
 בידיה ולא הדר ביה: רבי אלעזר בן עזריה
 אומר כו': אמר רב יוסף כמאן מתרגמינן
 מפורצנין ועד עיצורין כו' יוסי: מתני' איתתם
 נזירות ל' יום גילח או שגילחוהו לסמים
 סותר ל' יום נזיר שגילח בין ביום בין בתער
 או שסיפספ כל שהוא חייב גמ' איבעיא
 להו האי א' מויה מלתחת רבי או מלעיל
 למאי נפקא מינה לנזיר שגילחוהו לסמים
 ושיירו בו כדי לכופ ראשו לעיקרו אי אמרת
 מלתחת רבי נזירות הא שקליה אלא אי
 אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש הא קאים
 ת"ש מהא אינבא חיה דקאים בעיקבא
 דבינתא ואי סלקא דעתך מלתחת רבי ברישא
 דבינתא בעי למיקם לעולם מלתחת רבי
 ואגב חיותא נחית ואזיל אינבא ת"ש אינבא
 מתה ברישא דבינתא ואי סלקא דעתך
 מלעיל רבי בעיקבא דבינתא בעי למיקם
 התם נמי משום דלית בה חילא שרוגי
 שריגא ואזיל תא שמע מבחורית דבשויים
 דבתר דמגדלין לה רפיא מלתחת התם נמי
 אידי דקמטא היא משיכבא דרפיא תא
 שמע מסקרתא דרפי עמרא מלתחת
 וותניא ותו כד צבעי סביא דיקנהון חוורן
 עיקבי

נזיר שגילח צין ד' במספרים: או שסיפספ. פירוש תלש: כל שהוא.
 אפי' שער אחד לוקה עליו מיירי' שעורק השער מעיקרו
 ומשחיתו מן השורש כעין תער ללוקה מקרא דתער לא יעבור על
 ראשו דמרבין גמרא שאר המעצרים: שער מלחתת רבי.
 משרשו מעיקרו' הוא מגזיה וגדל מה' שהשער גדל מתמר ועולה
 הסמון לראש אחר ימים יהיה כרחוק: או מלעיל רבי. מראש השער
 הולך וגדל אלל סמון לראש אין [וז] ממקומו: ושיירי' בו כדי
 לבקו ראשו לעיקרו. כל שער ושער [שעורלן] צעמנא הוא ובסמון
 אמר ה' צנו' לגדל השער צו' ימים ובכן יש חשיבות שער: ואי אמרת
 מלחתחת וכו' נזירותו הא שריק'ה. כלומר זה השער שהקדיש ציוס מורו זה
 נטלו וזלחו וכו' שער צו' כדי לבקו אין זה השער שהיה לו משעת
 קבלת מורו אלל צמח צו' אחר כן וסותר אחרי שלל ששיירי' מחלות
 שער שהיה בקבלת מורו ואי אמרת מלעיל רבי מאי דאקדיש קאי
 ואינו סותר כלום: ת"ש מוהאי אינבא. פירוש ציו' כינים: דקאי
 בעיקרא. פירוש צעיקר השער סמון לראש ולא תלל משס בגידול
 שער ש"מ דמלעיל רבי ומש"ה השער סמון לראש כדקאי קאי.
 דאי מלתחת רבי ברישא דבינתא צע' למיקם האינעא ו' והשער הולך
 וגדל מעיקרו ולמעלה: אגב חיותא נחת ואזיל. אינעא הוא יורד
 למטה כשהשער גדל מלמעלה: מרוס הראש: ברישא דבינתא.
 לאו' ברישא אלל כרחוק מן הראש קאמר: ואי ס"מ מלעיל רבי
 בעיקרא דבינתא בעי למיקם [במקום] שעמדה כשהיה חיה שהרי
 שם מתה: התם נמי משום דלית בה חילא. כלומר צו' שהרי מתה
 שם מתה: וואן לה כח להאחו למעלה ללד הראש: ת"ש מבחורית ש' בוישיים
 שמיחיס בחורית [בכרייתא] לשם ע"ז ובשער אין¹² מגלחין כל כצד ראשו ומה שהיו מניחין אין גידולו¹³ אותה כקליעה סמון¹⁴ לראש ואינו¹⁵
 מהדק כבכרייתא ואי מלעיל רבי אמאי¹⁶ אלל דאי מלתחת רבי ונדחית הקליעה לפנים והלאה מן הראש ונמנא כי צער סמון לראש
 אינו קלוע ולכן הו' כפרש"י ומשני אידי דקמטא היא משיכבא רפיא אלל שער שובק עליה נוסעת ממקומה ונרפית סמון לראש:

עיקבי

א"ר פפא אבא סברי. סברא הוא צדיה דכי אכיל חרץן חייב שמים
 על חרץן ועל מכל אשר יעשה וצברי אומיז ליה מיוצמא משום דלא
 נהירא ליה¹ מילתא וליהדר ביה: ולא ידענא דגמרא היא צדיה. מרביה
 ומש"ה לא הדר ביה: רבי אלעזר בן עזריה אית ליה כרבי יוסי
 מדקאמר שני חרצנים חוב משמע דלוג
 א' איכא צ' חרצנים: פורלנין. דמשמע
 פנימי כגון אפי' פרזידא דמותי קלא
 דלמר צריס פ"ק דמס' פענית (ד' ד.)
 דהיינו גרעינין: עילורין. משמע
 חיצונים שסותם א' מהמשקה כדמצי
 (בראשית מ) ואשחט אותם ומתרגמינן
 ועצרת יסחון: מתני' גילח או
 שגילחוהו ליסטיין. משמע בין ביום
 בין בליל כמון ימי נזירותו בין בנזירות
 מרובה בין בנזירות מועטת: סותר
 ל' יום. לפי שאין גידול שער בפחות
 מל' יום: או שסיפספ כל שהוא.
 שתלש קלח בראש השער: גמ' אינעא
 להו צינעא מלתחת רבי. האי שיער
 מלתחת רבי כסמון לצער צ' ויזא מן
 הראש וגדל וראשו כדקאי קאי: או
 מלעיל רבי. בראש השער מתגלל
 ויונא מלעיל ו' ומתגלל ג' ועיקרו
 כדקאי קאי: למאי נפקא מינה לנזיר
 שגילחוהו ליסטיין ושיירו בו כדי לבקו
 ראשו לעיקרו א"ה דהאי צינעא
 מלתחת רבי. הילכך א' למאי דאקדיש
 שקליה וסותר ד' נזירותו: ואי אמרת
 מלעיל רבי. הואיל ושיירו בו כדי לבקו
 צו' ראשו לעיקרו דאיכא למימר
 דרמאי דאקדיש קאי אכתי אית ליה
 לגיעצד מגלחת מלוא ואינו סותר:
 ת"ש מהאי אינעא חיה. וליטנרש"י
 צלע' דהוא מצלי כינים: דקיימא
 בעיקבא דבינתא. צעיקר השער
 סמון לצער: ואי ס"ד דהאי צינעא

מלתחת רבי. אישתכח דכי נפיק ו' שערך נפיק אינעא לצר: מ' ברישא

דבינתא אינעא ליה למיקם. אינעא אלל לאו ש"מ מדקיימא אינעא צדי

צירא דמלעיל רבי ואינעא דבינתא כדקאי קאי: לעולם מלתחת

רבי. ואל דלא קיימא ברישא דבינתא: ו' ואגב חיותא. דלית בה

נחתא ואלוה לנחת לצדי צירא: ס"ש ו' מהאי אינעא משה

דקיימא ברישא דבינתא. ואי ס"ד דהאי צינעא דבינתא הכי נמי איבעי לה

למיקם השתא בעיקרא דבינתא: הסם נמי משום דלית בה חילא.

שאין בה כח דהא הוא משה: שרוגי קא משתמטא ואלוה

כלפי רישא דבינתא מש"ה קיימא לה התם ולעולם מלעיל רבי:

ת"ש מצלורית של כושיים דכפר דגדלין לה. שמקלעין את השער

זה צוה: רפיא מלתחת. סמון לצער ומדרפיה לנחת לצדי צירא

ולא מלעיל ש"מ דמלתחת הנך השער ואלא מ' מש"ה מרפו להני

שערי מלתחת ולא מקלעי צדיד צינעא: לעולם מלעיל רבי

והסם נמי אידי דקמטא. שמהדק בלורית ודחוק מעמלו למטה

מחמת מ' הגדל כששובק עליה: ומשיבא הוא דרפיא. מחמת

שכיבה הוא ששובק על הצלורית רפיא לה מלתחת: מסקרתא דרפי

עמרא מלתחת ופניא. כלומר עד השתא ו' צעין לפרושי לך ממדי

דכצרא דלא תלוי צמדי דתניא אלל השתא אלל למישמע מהא

ד' דקורקין על העשירי לשם מעשר דמתקשר כל השער צמד

מחמת הצבצ של סיקרא ולצתר הכי רפיא עמרא מלתחת

ומאי טעמא לאו משום דהוא דרפי רבי ליה לצתר הכי

וט"מ

שמטה ואלוה ו' מחוברת¹⁰ ויורדת לראש השער שהו תלוי למטה ללד הארץ ואין לה כח להאחו למעלה ללד הראש: ת"ש מבחורית ש' בוישיים¹¹

שמיחיס בחורית [בכרייתא] לשם ע"ז ובשער אין¹² מגלחין כל כצד ראשו ומה שהיו מניחין אין גידולו¹³ אותה כקליעה סמון¹⁴ לראש ואינו¹⁵

מהדק כבכרייתא ואי מלעיל רבי אמאי¹⁶ אלל דאי מלתחת רבי ונדחית הקליעה לפנים והלאה מן הראש ונמנא כי צער סמון לראש

אינו קלוע ולכן הו' כפרש"י ומשני אידי דקמטא היא משיכבא רפיא אלל שער שובק עליה נוסעת ממקומה ונרפית סמון לראש:

בשעת קבלת נזרו ואינו צריך לסתור: ת"ש מאינבא חיה. לנטש בלע"ז דקאי בעיקר דבינתא חזיר הם נמצאים בשער סמון לראש כי שם היא גדלה ואינה זזה משם: ואי ס"ד מלתחת רבי ברישא

דבינתא בעי למיקם. לפי גידול השער היה לו להתרחק מן הראש עד שלבסוף תמצא בסוף השער אלא ודאי מלעיל רבי הילכך אינה זזה ממקומה: ומשני דלעולם מלתחת רבי אלא דאגב חיותא נחת

ואויל ומתקרבת תמיד אצל הראש להתחייב מדיעת האדם ולחזותו: ת"ש מאינבא מתה שנמצאת בסוף השער. אלא מלתחת רבי. ולכן היא מתרחקת מן הראש כפי גידול שער. ולא מלעיל רבי לא תוור

ממקומה ותמצא תמיד אצל הראש: ומשני לעולם מלעיל רבי חיותא [משחרב] ויורדת למטה. ת"ש מבחורית של גויים שנגדילים בלורית לשם עבודת כוכבים. וכשתם מסתפרים

גמלחים סביב ראשם ומה שהם מניחים נושמים אותם כמין קליעה ובסוף הקליעה כלפי הראש עושים קשר כדי להיות הקליעה קיימא וכשהם גדלים והולכים רפה הקשר סמון לשער ואינו מהדק כבכחחיה:

ומשני אידי דקמטא משכבא. ע"י השכבה ששובק עליו נקמט והולך ורפה: ת"ש מסקרתא דרפי עמרא מלתחת. סקרתא. מין צבע ארום שצבע בן בהמות ובמקום הצבע מתרפה הצמר אצל הגוף הבמה. ואח"כ מתרפה

הצמר אצל מקום עיקרו ואי מלעיל רבי אמאי מתרפה: ומסיבא דצבעין דקניהון. יש זקנים צובעין זקניהם שחורים כדי שיהיו נראים כחורים. וחזוירין עיקרי ימיהון שובחשער גדל נראים